

Румунська мова. 5-9 класи

Програма
для загальноосвітніх навчальних закладів
з навчанням румунською мовою

MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ȘI ȘTIINȚEI DIN UCRAINA

PROGRAMA ȘCOLARĂ LA LIMBA ROMÂNĂ

PENTRU CLASELE **5–9**
ALE INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT DIN UCRAINA
CU LIMBA ROMÂNĂ DE PREDARE

AUTORI: EVDOCHIA MANOIL

DOMNICA MIHAI

Notă de prezentare

Programa școlară la limba română pentru clasele **5 - 12** ale instituțiilor de învățământ cu limba română de predare a fost alcătuită pe baza „*Standardelor de stat pentru școala de bază și școala medie*” ale Ministerului Învățământului și Științei din Ucraina.

Programa constituie documentul fundamental de stat care determină conținutul studierii limbii, volumul, consecutivitatea predării materiei de studiu, registrul de cunoștințe, deprinderi și priceperi care trebuie însușite și formate.

Scopul principal al studierii limbii române în școală este *formarea unei tinere generații cu o cultură comunicatională de bază*, capabile să înțeleagă lumea, să comunice și să interacționeze cu oamenii, să-și întrebuințeze în mod eficient și creativ capacitățile proprii pentru rezolvarea unor probleme concrete din viața cotidiană, să poată continua în orice moment al existenței sale procesul de învățare, să fie sensibil la frumosul din natură și la cel creat de om.

În acest sens, programa de limba română pentru clasele **5 – 12** propune un nou model, *comunicativ-funcțional* adecvat nu numai specificului acestei discipline școlare, dar și modalităților de structurare a competențelor comunicative ale elevilor. Acest model vizează dezvoltarea integrală a capacităților *de receptare și de exprimare orală*, respectiv *de receptare a mesajului scris și de exprimare scrisă*. Comunicarea se constituie prin fuziunea acestor capacități. În mod concret, dezvoltarea competențelor de comunicare menționate se realizează prin familiarizarea elevilor cu situații diverse de comunicare orală și scrisă, cu texte literare și nonliterare adecvate vârstei școlare.

Componenta lingvistică a standardelor cuprinde următoarele linii de conținut: *comunicativă, lingvistică, socioculturală și strategică (de activitate)*.

Linia comunicativă de conținut asigură formarea deprinderilor, priceperilor și capacităților sub toate aspectele activității comunicative (înțelegerea după auz, lectura, vorbirea, scrierea); cea **lingvistică** – formarea și dezvoltarea competențelor comunicative, însușirea de către elevi a unor *cunoștințe despre diversele compartimente ale limbii* (fonetic, lexical, gramatical, stilistic) ca mijloace de exprimare a gândurilor și sentimentelor omului, precum și formarea deprinderilor și a priceperilor lingvistice; **componenta socioculturală** – însușirea valorilor culturale și spirituale ale propriului popor și ale altor popoare, a normelor care reglementează relațiile dintre generații, naționalități, favorizează dezvoltarea estetică și moral-etică; cea **de activitate (strategică)** – formarea competențelor și a deprinderilor general-instructive ale elevilor, stăpânirea strategiilor care determină activitatea comunicativă orientată primordial spre soluționarea problemelor de instruire și ale celor referitoare la viață.

Conținutul componentei lingvistice formează la elevi o motivație fermă pentru studierea limbii, asigură conștientizarea funcțiilor limbii în procesul de instruire și în societate; educă respectul pentru limba română ca limbă maternă, pentru limba ucraineană ca limbă de stat și pentru limbile moderne – ca principală cale de cunoaștere a altor culturi. Această componentă îmbogățește și actualizează vocabularul elevilor cu noi cuvinte și expresii care oglindesc realitățile vieții

poporului a cărui limbă se studiază, particularitățile experienței lui de viață, ale istoriei și culturii; formează o atitudine tolerantă față de diferite popoare, dezvoltă la elevi capacitățile de cunoaștere și cele intelectuale; formează concepții umaniste despre lume, convingeri morale și estetice; valori naționale, universale și general-umane.

Linia de conținut socioculturală se realizează la toate lecțiile de limbă și comunicare ca element al procesului educativ.

Linia strategică (de activitate) cuprinde competențele comunicative ale elevilor din clasa respectivă care trebuiesc formate pe parcursul întregului an de învățământ la lecțiile de limbă, de comunicare orală și scrisă.

Programa prevede următoarele etape de studiere a limbii:

I. În școala de bază (clasele 5 – 9 - perioada de dezvoltare, de observare și de orientare) scopul principal al conținutului componentei lingvistice este orientat spre atingerea nivelului corespunzător în formarea capacităților și a deprinderilor de întrebuințare adecvată a mijloacelelor lingvistice în toate tipurile de comunicare și vizează *atingerea următoarelor obiective:*

- dezvoltarea gândirii structurale și a competenței de rezolvare a diferitelor probleme lingvistice;
- familiarizarea cu abordarea pluridisciplinară a sferei de cunoaștere;
- formarea personalității;
- formarea atitudinii responsabile față de mediul înconjurător;
- descoperirea de către elevi a analogiilor / înrudirilor, a tendințelor și a valorilor în scopul formării unei concepții pozitive despre sine;
- formarea capacității de a analiza competențele obținute cu scopul de a se orienta spre o profesie;
- dezvoltarea integrării în societate.

II. În clasele 10 – 12 - conținutul studierii limbii se bazează pe dezvoltarea în continuare a deprinderilor și a priceperilor în toate domeniile activității de comunicare (**receptarea auditivă**, lectura, vorbirea, scrierea); de întrebuințare liberă, comunicativă, adecvată a tuturor mijloacelor lingvistice care asigură dezvoltarea competenței comunicative. Este etapa de structurare a competențelor, a atitudinilor și a valorilor. *Obiectivele de bază ale componentei lingvistice la această etapă* sunt:

- formarea necesității vitale de a studia limba și de a cunoaște, prin intermediul ei, istoria, cultura, valorile estetice și morale ale poporului; dezvoltarea spirituală a elevilor, a concepției acestora despre lume, a orientărilor valorice general-umane;
- formarea deprinderilor de a se orienta în fluxul informației diverse prin intermediul limbii; de identificare, receptare, analizare, evaluare, de

întrebuințare în practică a noțiunilor acumulate pe cale verbală sau prin alte forme;

- dezvoltarea deprinderilor de a conversa liber și adecvat în diferite sfere și situații de comunicare; de formulare și de exprimare a propriilor opinii și a sentimentelor în legătură cu diverse fenomene și situații sociale, moral-etice, estetice și alte probleme; dezvoltarea capacității de a înțelege oamenii și de a găsi limbă comună cu ei;
- dezvoltarea în continuare a deprinderilor și a priceperilor lexicale, gramaticale și stilistice în baza generalizării și aprofundării cunoștințelor elevilor despre limbă și comunicare ca fenomene sociale;
- perfecționarea deprinderilor și a priceperilor activității de învățare autonomă / individuală (de sine stătătoare); dezvoltarea capacităților intelectuale și creative ale elevilor.

Programa se bazează pe următoarele principii:

- orientarea comunicativ-funcțională a învățării / studierii limbii române și formarea competențelor comunicative;
- dezvoltarea corelativă a tuturor aspectelor activității comunicative;
- prioritatea abordării hermeneutice / interpretative a materiei studiate;
- respectarea cerințelor psihopedagogice față de particularitățile de vârstă ale elevilor;
- diferențierea sistemelor de activitate a elevilor în funcție de :
 - textul abordat / elaborat;
 - situația de comunicare;
 - obiectivul urmărit;
 - vârsta elevilor;
- principiul consecutivității între ciclul primar, școala de bază și școala de gradul al III-lea, precum și între clasele acestor nivele.

Programa prezintă parcursul didactic al disciplinei într-o nouă interpretare, adecvată imperativelor societății contemporane în continuă schimbare și demersului educațional modern. Fiind axată pe dezvoltarea competențelor comunicative, programa **are următoarea structură:**

- linia comunicativă;
- linia lingvistică;
- **cerințele de stat față de nivelul învățământului general al elevilor;**
- linia socioculturală;
- linia strategică (de activitate).

Dominantele noii programe față de cea anterioară sunt:

- definirea domeniilor disciplinei în termeni referitori la capacități: *receptarea mesajului oral, receptarea mesajului scris, exprimarea orală și exprimarea scrisă*;
- prezentarea comunicării în calitatea ei de competență umană fundamentală, acoperind deprinderi de receptare și de exprimare orală și scrisă;
- mutarea accentului pe producerea unor *mesaje proprii*; centrarea obiectivelor pe *formarea de capacități* specifice întrebuințării limbii în contexte concrete de comunicare;
- adaptarea conținutului la nivelul de vârstă și la interesele elevilor.

Conținutul componentei lingvistice se va studia în baza didacticii generale care se axează pe legile cunoașterii științifice și empirice, antrenând în toate cazurile perspectiva comunicativ-funcțională a instruirii. Tot instrumentarul cunoașterii științifice și empirice care domină la lecțiile de limbă va fi însoțit, în funcție de caracterul materiei de studiu, de elementele cunoașterii artistice (principiul fundamental al cursului sincretic în clasele 5-9).

Se recomandă învățarea materialului lingvistic pe baza textului literar sau nonliterar, inclusiv din punctul de vedere al valorilor stilistice, ceea ce este indispensabil, mai ales la studierea elementelor lexicului. Toate noțiunile liniei lingvistice vor fi predate și învățate din punct de vedere comunicativ-funcțional.

Noua concepție a programei prevede predarea-învățarea limbii sub „*aspect funcțional*” în varianta orală sau scrisă, normativă și literară și nu a „*limbii ca sistem abstract*”.

E necesar să se atragă atenția la orientarea comunicativ-pragmatică a acestei programe, adică nu simpla predare a „noțiunilor gramaticale”, ci implementarea lor aplicativ-funcțională ca elemente care favorizează crearea unor mesaje efective și corecte de comunicare. În acest sens se recomandă *exercițiile de tip analitic* (recunoaștere, grupare, motivare, descriere științifică, diferențiere) și *exercițiile cu un caracter creativ* (schimbare, adăugarea, exemplificarea și construcția). Concomitent, se va atrage atenție la aspectele *ortoepic, ortografic, de punctuație* acolo, unde este necesar.

La studierea unei teme noi se recomandă de fiecare dată să se actualizeze cunoștințele acumulate anterior.

Valorile stilistice ale componentei lingvistice se vor studia mai eficient pe baza textelor literare prevăzute de programa clasei respective, precum și a textelor nonliterare (mai ales la *receptarea auditivă* și la *lectură*).

Linia socioculturală se va realiza la toate lecțiile de limbă, de comunicare și în activitatea extrașcolară ca element al procesului educativ.

Cunoștințele, deprinderile și percepțiile elevilor vor fi evaluate după „*Criteriile Ministerului Învățământului și Științei din Ucraina*”.

Clasa a 5 – a
(105 ore, 3 ore pe săptămână, disponibile – 6 ore)
Comunicarea - 30 de ore

Nr.	Nr. de ore	Conținuturile învățării	Cerințele de stat față de nivelul învățământului general al elevilor
1	6	Noțiuni despre comunicare	
		<p>Ce este comunicarea? Deprinderile integratoare (receptarea auditivă, lectura, vorbirea, scrierea), Noțiuni elementare referitoare la situația de comunicare, interlocutorul și destinatarul comunicării; modalitățile de exprimare; comunicarea monologată, comunicarea dialogată; comunicarea orală și comunicarea scrisă. Normele de conversație (aplicativ). Aspectul estetic al comunicării; multifuncționalitatea comunicării; cuvântul în comunicare. Tema și ideea principală în exprimare. Familiarizarea cu cerințele față de exprimare (conținut, consecutivitate logică, varietate, exactitate, expresivitate, potrivire, corectitudine).</p>	<p>Elevul deosebește noțiunile despre limbă și comunicare; diferențiază deprinderile integratoare, adaptează limba la scopul și situația comunicării; conștientizează diferența dintre comunicarea orală și cea scrisă, dintre exprimarea dialogată și cea monologată; se orientează în situația de comunicare și în sfera de conversație;</p>
		<p>Textul. Particularitățile lui, elementele esențiale și detaliile semnificative; ideea principală și cea secundară; planul simplu și planul dezvoltat, expunerea orală (rezumatul).</p>	<p>numește caracteristicile esențiale ale textului, descoperă ideea principală și cea secundară; alcătuește planul simplu și cel dezvoltat; selectează cuvintele potrivite, construiește propoziții și fraze, întrebuițează adecvat elementele verbale și nonverbale; respectă regulile de conversație;</p>
		<p>Noțiuni generale despre stilurile comunicării și sferile de întrebuințare ale acestora. Noțiuni despre stilurile oficial-administrativ, științific, publicistic, artistic (sau beletristic). Greșala stilistică (aplicativ).</p>	<p>Identifică, compară și întrebuițează adecvat stilurile comunicării;</p>
		<p>Tipuri de comunicare: narațiuni, descriere, raționament (aplicativ). Particularitățile construirii narațiunii pe baza experienței personale, a descrierii unor obiecte și animale, a raționamentului elementar (actualizarea, aprofundarea și perfecționarea cunoștințelor și deprinderilor).</p>	<p>respectă particularitățile construirii narațiunii în baza experienței personale, descrie anumite obiecte, apreciază situații, acțiuni, persoane concrete;</p>
		<p>Eticheta comunicării. Cum ascultăm? Cum comunicăm?</p>	<p>respectă normele etichetei referitor la exprimarea monologată și cea dialogată</p>
2.	6	Receptarea auditivă	
		<p>Audierea unor fragmente de texte, a unor texte literare de dimensiuni redus (prevăzute de programa la <i>Literatură</i> pentru clasa a 5-a), precum și a unor texte nonliterare. Înțelegerea și</p>	<p>Elevul ascultă cu atenție textul, stabilește tema și ideea principală, apreciază valoarea mesajelor receptate, îndeplinește exerciții de identificare și deosebire a componentelor</p>

		evidențierea semnificației generale a mesajului oral. Ideea principală. Componentele de bază ale mesajului oral. Identificarea fragmentelor de dialog, narațiune și descriere în text. Stabilirea unităților lexicale necunoscute, determinarea corectitudinii structurii gramaticale și a formelor lexicale. Stabilirea legăturii între informația receptată și cea deja cunoscută.	mesajului oral, recunoaște și formulează semnificațiile generale; selectează informația necesară; stabilește fragmentele de narațiune, descriere și dialog; fixează unitățile lexicale necunoscute, observă corectitudinea structurii gramaticale și a formelor lexicale și le întrebuințează adecvat; stabilește legătura între informația nouă și cea deja cunoscută, rezolvă exerciții de dezvoltare a atenției și a capacităților de conversație, jocuri de rol „emițător-receptor”; însușește regulile de comportare ale ascultătorului; demonstrează interes la audierea textului.
3	6	Lectura	
		<i>Ce este cartea? Elementele ei componente</i> <i>Formarea, dezvoltarea tehnicii citirii expresive</i> cu voce și în gând a textelor literare (povești, mituri, parabile, snoave, povestiri, poezii). Conținutul general al celor citite. Modalitățile de exprimare în text.	<i>Elevul</i> citește expresiv textul cu voce și în gând conform normativelor stabilite de programă și înțelege conținutul general al celor citite; stabilește ideea principală după citirea textului; conștientizează însemnătatea elementelor cărții: titlul, cuprinsul, conținutul; înțelege elementele textului și așezarea lor în pagina cărții, descoperă ideea principală a textului; selectează informația necesară, recunoaște părțile componente ale textului: introducere, conținut, încheiere. și modalitățile de exprimare (narațiunea, descrierea, dialogul, portretul) după parametri: „cine?” (personajul), „când?”, „unde?” (timpul și locul acțiunilor), „cum?” (desfășurarea acțiunii); descoperă și întrebuințează adecvat mijloacele de expresivitate artistică: epitete, comparații, personificări; se adaptează la situații concrete de citire; demonstrează interes și curiozitate față de citire; observă și înțelege emoțiile, sentimentele, voința, acțiunile dezvăluite în text; își exprimă părerea despre cele citite.
4	6	Vorbirea	
		<i>Expunerea</i> (amănunțită, selectivă). Expunerea amănunțită a unor texte literare narrative cu elemente descriptive (obiecte, animale etc.) și de raționament. Expunerea amănunțită a textelor științifice. <i>Exprimarea dialogată și cea monologată</i> conform situației de comunicare propusă și a scopului comunicare.	<i>Elevul</i> expune (amănunțit, selectiv) textele studiate, ascultate sau citite; prezintă și descrie oral cartea, manualul etc.; alcătuiește un dialog sau un monolog conform situației de comunicare propuse; îndeplinește exerciții pentru stabilirea ideilor în dependență de tema dialogului sau a monologului; selectează elementele lexicale potrivite; stabilește semnificația unor cuvinte în contexte diferite;

			<p>întrebuințează sinonime, antonime, neologisme; respectă normele ortoepice referitoare la pronunțarea corectă a cuvintelor cu probleme de accentuare; adaptează comportamentul nonverbal (<i>gestul, mimica, poza</i>) la interlocutor și situația de comunicare; întrebuințează regulile de convorbire constructivă, utilizând tipurile de întrebări orale (generale, speciale, alternative), replicile de stimulare și menținere a dialogului; manifestă interes pentru participarea la situația de comunicare; respectă tema situației de comunicare și normele limbii literare; respectă regulile de conversație (<i>să fii amabil, respectuos, să asculți cu atenție interlocutorul, fără a-l întrerupe, să-l stimulezi să-și exprime opinia, s-o asculți cu atenție, să știi a exprima dezacordul față de poziția interlocutorului fără să-l jignești, să nu vorbești neîntrebat, cu voce prea tare, să nu întrebuițezi cuvinte brutale, să vorbești despre ceea ce îl interesează și pe interlocutor</i>).</p>
5	6	Scrierea	
		<p>Alcătuirea textelor scrise (monolog, dialog). Scrierea expunerilor (după un plan simplu). Expunerea amănunțită a textelor narative cu elemente de descriere (animale, obiecte etc.) și de raționament. Expunerea amănunțită a textelor stilului științific.</p> <p>Scrisoare familială, scrisoare de felicitare.</p> <p>Scrierea compunerilor (cu plan și fără plan).</p> <p>Compunere narativă în baza experienței personale. Compunerea descriptivă a unor obiecte, animale (inclusiv compunere descriptivă după tablou). Compunere (istorisire) despre o întâmplare din viață</p> <p>Compunere - raționament pe o temă legată de experiența de viață a elevilor.</p> <p>Articol la ziar cu caracter informativ (din viața școlară).</p> <p>Acte oficiale. Scrisoare. Adresă.</p>	<p>Elevul evidențiază și reține esențialul din textul audiat sau citit; meditează asupra detaliilor textului, conținutului și a formei lingvistice a celor auzite; analizează particularitățile; alcătuiește planul simplu; stabilește stilul expunerii; aplică tipurile de comunicare studiate; reține mijloacele expresive ale exprimării scriitorului; redă cât mai complet conținutul textului de bază; întrebuințează mijloacele stilistice și lexicale cunoscute; respectă elementele de bază ale comunicării scrise la alcătuirea compunerilor; organizează ideile într-un plan simplu; alcătuiește compuneri (tipurile prevăzute de programă), construindu-le în concordanță cu scopul și destinatarul comunicării; subordonează exprimarea temei și a ideii principale; întrebuințează mijloacele de legătură a propozițiilor în text; respectă alineatele, împarte textul în introducere, conținut și încheiere; prezintă și comentează pe scurt un text literar sau nonliterar; întrebuințează adecvat elemente de text (<i>mai întâi, apoi, în primul rând, în al doilea rând, de asemenea, deci</i>), se exprimă logic, consecutiv, consecvent, clar, concis; alcătuiește și prezintă monolog (<i>informativ,</i></p>

			<i>interpretativ, narativ, argumentativ, cu exprimarea convingătoare a opiniei), perfecționează cele scrise.</i>
--	--	--	--

Limba – 58 de ore			
Nr.	Nr. de ore	Conținuturile învățării	Cerințele de stat față de nivelul învățământului general al elevilor
1.	3	Actualizarea cunoștințelor din ciclul primar Părțile de vorbire. Ortografia părților de vorbire.	<i>Elevul</i> își consolidează cunoștințele și deprinderile referitoare la părțile de vorbire și la ortografierea acestora; ortografia sufixelor și a prefixelor însușite în ciclul primar; întrebunțează și ortografiază corect părțile de vorbire studiate;
2.	14	Noțiuni elementare de sintaxă <i>Părțile gramaticii</i> (morfologia și sintaxa). <i>Îmbinarea de cuvinte</i> . Termenul regent și termenul subordonat. Legătura de sens și gramaticală a cuvintelor în îmbinarea de cuvinte. <i>Propoziția și părțile de propoziție</i> . Propoziția simplă și propoziția dezvoltată. Propoziția afirmativă și propoziția negativă. Tipuri de propoziții după scopul comunicării: <i>enunțiative, interogative, exclamative</i> . Părți principale ale propoziției: predicatul și subiectul (actualizare). Predicatul verbal. Predicatul nominal. Părțile secundare ale propoziției: atributul, complementul, circumstanțialele . Punctuația propoziției. Părțile multiple ale propoziției. Vorbirea directă și vorbirea indirectă. Semnele de punctuație. <i>Adresarea</i> . Semnele de punctuație. <i>Dialogul</i> . Linia de dialog. <i>Fraza</i> . Fraze formate numai din propoziții principale. Fraze formate din propoziții principale și propoziții subordonate. Elementele de relație în frază (conjunția): Punctuația în frază.	deosebește părțile gramaticii; identifică elementele îmbinării de cuvinte, propoziția, părțile de propoziție, tipurile de propoziție; fraza, elementele de relație în frază (noțiuni elementare); întrebunțează corect îmbinările de cuvinte; identifică tipurile de propoziții; determină predicatul și subiectul; deosebește părțile principale de părțile secundare ale propoziției; identifică (elementar) părțile multiple; deosebește propoziția de frază; întrebunțează corect semnele de punctuație în propoziție și în frază; alcătuiește propoziții care conțin adresări; construiește mici texte, întrebunțând vorbirea directă și vorbirea indirectă, adresarea, dialogul; respectă normele ortografice și de punctuație;
3.	22	Lexicul <i>Vocabularul limbii române</i> . Dinamica vocabularului (aparitiții de cuvinte noi, dispariții de cuvinte, modificări de sens). <i>Ce este dicționarul?</i> <i>Cuvântul</i> – unitatea de bază a vocabularului. Forma și conținutul. Cuvântul de bază. Structura cuvântului. Rădăcina. Sufixe. Prefixele <i>Formarea cuvintelor</i> . Derivarea. Sufixarea. Sufixele diminutive și sufixele augmentative.	cunoaște ce este vocabularul unei limbi și explică dinamica lui; deosebește cuvântul de text, consultă dicționarul explicativ precum și alte tipuri de dicționare; determină locul și rolul cuvântului; analizează structura lui; stabilește căile de formare a cuvintelor și normele de ortografiere a lor; înțelege ce este familia lexicală și câmpul lexical, le deosebește și le folosește adecvat; întrebunțează în vorbire și scriere sinonimele, antonimele,

		<p>Prefixarea. Utilizarea corectă a cuvintelor formate cu prefixe neologice (<i>ante-, anti-, con-, hiper-, hipo-, trans-, ultra-</i>).</p> <p><i>Compunerea.</i> Procedeele compunerii. Compunerea prin sudare, alăturare și abreviere. Formarea și scrierea cuvintelor prin abreviere. Sistemul siglelor (scrierea lor cu majusculă). Elemente de compunere savantă (de exemplu: <i>auto-, macro-, micro-, poli-, pseudo-</i> etc.).</p> <p><i>Familia lexicală</i> (numai cuvintele formate prin derivare).</p> <p><i>Câmpurile lexicale</i> (nume de rudenie, nume de culori, nume de animale domestice și sălbatice etc.)</p> <p>Sinonimele. Antonimele.</p> <p>Regionalismele lexicale. Arhaismele lexicale. Utilizarea corectă a cuvântului: variantele lexicale</p> <p><i>Utilizarea unor neologisme din domeniul tehnic și științific..</i></p>	<p>regionalismele, arhaismele, neologismele; identifică părțile componente ale cuvântului; întrebuințează și ortografiază corect cuvintele derivate și cuvintele compuse; respectă ortografia abrevierilor; utilizează noțiunile însușite în comunicarea orală și scrisă;</p>
4.	17	<p>Noțiuni de fonetică</p> <p>Alfabetul. <i>Sunetele limbii române.</i> Distincția dintre litere și sunete, respectiv dintre pronunțare și scriere (<i>sunetele</i> – unități ale vorbirii, ale pronunțării, ale exprimării orale; <i>literele</i> – unități ale scrierii, semne convenționale pentru sunete). Corespondența între litere și sunete.</p> <p>Vocalele. Semivocalele. Consoanele. (pronunțare corectă)</p> <p><i>Grupuri de litere</i> și sunetele corespunzătoare (diftongii, triftongii). Scrierea și pronunțarea grupurilor de litere.</p> <p>Valori expresive ale grupurilor de sunete în context.</p> <p><i>Hiatul. Silaba.</i> Silabele accentuate și silabele neaccentuate. Regulile fonetice de despărțire a cuvintelor în silabe. Despărțirea în silabe a cuvintelor derivate și compuse. Ortografia pentru despărțirea în silabe (inclusiv folosirea cratimei și a apostrofului).</p> <p><i>Accentul lexical.</i> Importanța lui în diferențierea semantică și gramaticală a cuvintelor. Folosirea corectă a accentului în limba română.</p> <p>Nume proprii greșit accentuate. <i>Neologismele</i> (aspecte ortoepice). Evitarea greșelilor de pronunțare provocate de tendințele fonetice manifestate în limba română contemporană. Pronunțarea numelor proprii străine.</p> <p><i>Valorile stilistice</i> ale nivelului fonetic într-un text literar</p>	<p>înțelege care este obiectul de studiu al foneticii, cunoaște alfabetul, literele și sunetele limbii, grupurile de litere (diftongii și triftongii); pronunță corect sunetele; respectă întocmai normele ortoepice la accentuarea cuvintelor; identifică hiatul și respectă regulile de despărțire a cuvintelor în silabe; pronunță și întrebuințează corect neologismele; accentuează corect numele străine; întrebuințează la locul potrivit valorile expresive și stilistice ale nivelului fonetic în comunicarea orală și scrisă, în exprimarea dialogată și cea monologată;</p>
5	2	Sistematizarea și consolidarea cunoștințelor.	

Repartizarea orelor: comunicarea – 30 de ore; limba – 58 de ore;
lucrări de control – 5 ore; evaluări tematice – 6 ore

Linia socioculturală	
Tematică orientativă	Aspect aplicativ
Ucraina – stat european.	Ucraina – casa noastră comună.
Orașele Ucrainei	Orașul Kiev – capitala statului.
Simbolica de stat	Imnul. Drapelul. Stema. Ce știi despre simbolica statului.
Sărbătorile în Ucraina	Anul Nou. Sărbătorile calendaristice etc.
Neamul. Legăturile de rudenie. Cinstirea tradițională a celor mai în vârstă membri ai familiei.	Datoriile mele față de familie. Ce fel de fiu și de nepot sunt eu?
Ținutul natal. Baștina. Simbolica populară.	Ce este simbolul și ce rol are? Respectul față de simbolica poporului.
Cultura spirituală a românilor. Limba maternă – izvor etern al unui popor.	De ce trebuie să păstrăm limba maternă? Creația populară. Capodopere ale creației populare: poveștile, miturile, legendele, baladele, proverbele, zicătorile, ghicitorile, colinda, plugușorul, credințele și superstițiile populare.
Arta. Frumosul creat de popor.	Arhitectura populară. Simbolica ornamentului. Muzica. Cântecele populare
Talismanul. Ștergarul. Broderia și tipurile ei.	La muzeul satului am descoperit lucruri minunate.
Fântâna în curtea noastră	Cultul apei în popor. Apa – izvor de viață lungă.
Omul și natura. Unitatea lor de neclintit.	Natura – prietena omului. Ce știi despre natură?
Anotimpurile anului: vara, toamna, iarna, primăvara. Ocrotirea naturii. Fauna și flora. Păsările, animalele sălbatice și cele domestice.	În livadă. Cinstirea copacului, a pădurii, și a florilor în folclorul românesc. În pădure. Lângă râu, lângă lac. De ce toate acestea au nevoie de ocrotire?
Normele morale. Trăsături de caracter (bunătate, altruism, cinste, punctualitate, hărnicie etc.)	Cum te porți? Ești mulțumit de trăsăturile tale de caracter? Prietenul bun la nevoie se cunoaște.
Etica comunicării. Eticheta.	Comunicarea în familie și în societate. Salutul, formule de despărțire, de respect, de adresare, de rugăminte, de scuze.

Linia de activitate (strategică)

Elevul stabilește structura activității sale cognitive, motivele și scopul pe baza programei pentru clasa a 5-a. Își întocmește un plan și căile de realizare a acestuia. În baza deprinderilor general-instructive el însușește și aplică strategiile de bază ale comunicării. Își evaluează rezultatele (aplicativ), efectuează activități de gândire logică – analiză, comparare, generalizare, sinteză, modelare, argumentează tezele pe care le-a exprimat.

Clasa a 6 – a

(70 de ore, 2 ore pe săptămână, disponibile – 4 ore)

Comunicarea - 20 de ore

Nr.	Nr. de ore	Conținuturile învățării	Cerințele de stat față de nivelul învățământului general al elevilor
1	4	Noțiuni despre comunicare	
		<p>Actualizarea noțiunilor despre comunicare și conversație și despre deprinderile integratoare receptarea auditivă, lectura, vorbirea, scrierea), Noțiuni despre situația de comunicare și componentele ei (interlocutorul și destinatarul comunicării).</p> <p>Tema și ideea principală în exprimare (aplicativ).</p> <p>Textul. Actualizarea noțiunilor despre text. Structura textului: <i>introducere, conținut și încheiere</i>. Tipurile de legătură a propozițiilor în text (aplicativ). Sursele de bază pentru compunere, căile de selectare a materialului și sistematizarea acestuia (aplicativ). Planul desfășurat al exprimării (aplicativ).</p> <p>Actualizarea noțiunilor despre stilurile comunicării. Noțiuni despre stilul oficial-administrativ.</p> <p>Actualizarea noțiunilor despre tipurile comunicării. Particularitățile alcătuirii descrierii încăperii și a naturii. Fuziunea în același text a diferitelor tipuri de comunicare (<i>narațiune și descriere, narațiune cu elemente de raționament</i>).</p>	<p>Elevul își consolidează cunoștințele despre comunicare, text și stiluri studiate în clasa a 5 - a; însușește și întrebuițează cunoștințele despre situația de comunicare și componentele ei; stabilește tema și ideea principală, selectează și sistematizează materialul pentru compunere; alcătuiește planul simplu al exprimării sale; deosebește informația esențială de cea auxiliară; selectează cuvinte-cheie și îmbinări de cuvinte; îndeplinește exerciții de tipul: „despre cine?”, „despre ce?”, „ce?”; întrebuițează antonime, sinonime; evidențiază importanța omonimelor; îndeplinește exerciții lexicale pentru stabilirea alineatelor, exerciții cu situații-problemă: „ce?”, „cui?”, „cum?”, „pentru ce?”</p>
2	4	Receptarea auditivă	
		<p>Receptarea după auz a unor texte și fragmente de texte literare (prevăzute de programa la <i>Literatură</i> pentru clasa a 6-a), precum și a unor texte nonliterare.</p>	<p>Elevul ascultă cu atenție textul, înțelege și reține dintr-o singură audiere conținutul; descoperă tema și ideea principală; analizează structura textului; înțelege sensul celor exprimate prin cuvinte în subtext, stabilește structura exprimării sale în dependență de tipul și stilul comunicării; alcătuiește planul simplu; apreciază cele receptate, observă particularitățile formelor lexicale.</p>
3	4	Lectura	
		<p>Citirea expresivă a textelor (<i>doina, balada, legenda, textele lirice, parabola, povestirea, schița, fabula, nuvela, poezii</i>).</p>	<p>Elevul citește expresiv texte cu voce și în gând conform normativelor stabilite de programă, cu viteză suficientă, lin, cu dicție bună în conformitate cu normele ortoepice și de intonație; înțelege rolul elementelor auxiliare în structura cărții și relația dintre elementele cărții; concretizează consecutivitatea componentelor textului (<i>capitol, paragraf, notă, ilustrație, desene</i>);</p>

			<p>recunoaște elementele de descriere, narațiune și de dialog; evidențiază importanța figurilor de stil studiate; înțelege valoarea expresivă a arhaismelor, regionalismelor și a neologismelor în textul citit, evidențiază rolul sinonimelor, al antonimelor și al omonimelor; discută despre informații variate selectate; conștientizează aspectul logic al textului; înțelege valoarea celor citite; apreciază emoțiile și sentimentele exprimate; își stimulează propria voință; demonstrează interes și curiozitate față de lectură; face schimb de opinii și impresii; își exprimă părerea despre cele citite.</p>
4	4	Vorbirea	
		<p>Expunerea (amănunțită, selectivă) după planul simplu și cel desfășurat, Expunerea amănunțită a unor texte literare narative cu elemente de descriere a naturii și de raționament. Expunerea amănunțită a textelor de stil științific.</p> <p>Exprimarea dialogată și cea monologată conform situației de comunicare legată de impresiile personale, experiența de viață a elevilor.</p>	<p>Elevul expune (amănunțit, selectiv) textele studiate, ascultate sau citite după planul simplu și desfășurat întocmit de sine stătător; alcătuiește un dialog sau un monolog de un anumit volum conform situației de comunicare propuse; acoperă obiectivele comunicării; își exprimă părerea despre tema discutată; respectă regulile de conversație (<i>nu întrerupe interlocutorul, îl îndeamnă să-și exprime propriile păreri, îl ascultă cu atenție și interes, își exprimă cu tact dezacordul față de poziția interlocutorului</i>); respectă normele limbii literare, întrebuițează posibilitățile ei expresive; folosește sinonime, antonime, neologisme; evită repetările, pleonasmul; îndeplinește exerciții orale de întrebuițare în contexte a propozițiilor enunțiative, interogative, exclamative; aplică potrivit formulele de inițiere, menținere și încheiere a dialogului improvizat; manifestă atitudine pozitivă față de conversație.</p>
5	4	Scrierea	
		<p>Alcătuirea textelor scrise (monolog, dialog).</p> <p>Scrierea expunerilor (după un plan simplu sau desfășurat). Expunerea amănunțită a textelor narative cu elemente de descriere a încăperii, a naturii și de raționament pentru a trezi interesul față de conținutul lor.</p> <p>Scrierea compunerilor (după planul simplu).</p> <p>Compunere de descriere a încăperii și a naturii</p> <p>Compunere - raționament despre faptele oamenilor pe baza observațiilor și a impresiilor</p>	<p>Elevul expune (amănunțit și selectiv) cele auzite și citite după planul simplu sau desfășurat, alcătuite de sine-stătător; alcătuiește compuneri (prevăzute de programă), selectează materialul pe baza diferitelor surse pentru exprimare și îl sistematizează; alcătuiește planul simplu, alege stilul potrivit exprimării (<i>științific, artistic, publicistic, oficial-administrativ</i>); întrebuițează diferite tipuri de comunicare</p>

	<p>personale. Compunere narativă pe baza celor văzute și după un tablou. Articol de ziar cu elemente de raționament despre faptele oamenilor Acte oficiale. Planul de lucru. Anunț.</p>	<p>(inclusiv descrierea încăperii și a naturii); își expune ideile logic și consecutiv în ordinea cronologică (<i>cine?</i>, <i>când?</i>, <i>unde?</i>, <i>cum?</i>); stabilește sensul unor cuvinte, explică înțelesul lor în context; întrebuițează unități lexicale noi (sinonime, antonime, paronime); evită întrebuițarea incorectă a unor cuvinte și a îmbinărilor pleonastice.</p>
--	---	--

Limba – 36 de ore

Nr.	Nr. de ore	Conținuturile învățării	Cerințele de stat față de nivelul învățământului general al elevilor
1.	2	<p>Actualizarea cunoștințelor acumulate în clasa a 5 – a. Propoziția, fraza, semnele de punctuație. Lexicul. Fonetica.</p>	<p>Elevul își consolidează cunoștințele acumulate și deprinderile formate în clasa a 5 – a;</p>
2.	5	<p>Lexicul și frazeologia (actualizare) Noțiunea de vocabular. Vocabularul fundamental. Masa vocabularului. Mijloacele interne de îmbogățire a vocabularului. <i>Derivarea. Compunerea</i> (actualizare). Sufixele și valorile lor semantice. Familia lexicală (derivate, compuse). Sinonimia și antonimia (actualizare). Seriile sinonimice: sinonimele lexicale, sinonimele frazeologice și sinonimele lexico-frazeologice. Polisemia. Sensul propriu și sensul figurat. Omonimele. Omofonele. Omografele. Dinamica lexicului în timp și spațiu: arhaisme, neologisme, regionalisme (identificarea tipurilor). Pleonasmul. Paronimele. Câmpurile lexicale (actualizare).</p>	<p>cunoaște elementele vocabularului; determină mijloacele de îmbogățire a vocabularului; deosebește familia lexicală de câmpul lexical; întrebuițează adecvat unitățile frazeologice; deosebește derivarea de compunere, sinonimia de antonimie; întrebuițează corect diferitele sensuri ale unui cuvânt; respectă normele de ortografiere a omonimelor, omofonelor, omografelor; evită pleonasmul, identifică paronimele și le întrebuițează adecvat; utilizează cunoștințele despre lexic și frazeologie în comunicarea orală și cea scrisă;</p>
3.	1	<p>Noțiuni de morfologie și ortografie Părțile de vorbire. Clasificarea părților de vorbire.</p>	<p>înțelege ce este morfologia și ortografia; cunoaște părțile de vorbire și clasificarea acestora, deosebește părțile de vorbire flexibile de cele neflexibile, le întrebuițează în comunicarea orală și cea scrisă;</p>
4.	8	<p>Substantivul. Substantive comune și proprii. Genul. Numărul. Articolul (hotărât, nehotărât). Declinarea. Ortografia substantivelor proprii. Numărul și cazul substantivelor (actualizare). Cazurile substantivului. Nominativ. Funcții sintactice: subiect și nume predicativ. Acuzativ. Funcții sintactice: complement și atribut. Ortografia substantivelor în nominativ</p>	<p>stabilește caracteristicile specifice substantivului; înțelege însemnătatea, întrebările la care răspunde; deosebește tipurile de substantive; determină categoriile de gen, număr, caz, declinare, articulare; conștientizează căile de formare a substantivelor și a locuțiunilor substantivale; respectă normele de</p>

		<p>și acuzativ.</p> <p>Genitiv. Articolul genitival (posesiv). Acordul în gen și număr cu substantivul. Întrebuintarea corectă a substantivelor proprii în genitiv – dativ. Funcții sintactice: atribut substantival.</p> <p>Dativ. Funcții sintactice: complement (fără indicarea tipului). Ortografia substantivelor în genitiv și dativ.</p> <p>Forme de vocativ. Punctuația vocativului.</p> <p>Substantivele defective de singular sau plural.</p> <p>Substantivele colective.</p> <p>Mijloacele de formare a substantivelor: derivarea, compunerea, conversiunea.</p> <p>Locuțiuni substantivale.</p> <p>Funcțiile sintactice ale locuțiunilor substantivale.</p>	<p>ortografiere a substantivelor și a locuțiunilor substantivale; stabilește funcțiile sintactice ale acestora;</p> <p>recunoaște și întrebuintează corect în diferite contexte substantivul și locuțiunile substantivale; identifică valorile stilistice ale acestora în fluxul comunicării; ortografiază corect substantivele cu probleme dificile și locuțiunile substantivale; respectă normele ortoepice; folosește adecvat valorile stilistice și expresive ale substantivelor și ale locuțiunilor substantivale în comunicarea orală și cea scrisă;</p>
5.	5	<p>Adjectivul. Adjectivele variabile și invariabile. Adjectivele formate cu prefixe și cu sufixe.</p> <p>Formele flexionare. Acordul adjectivului cu substantivul determinat. Articolul adjectival (sau demonstrativ). Acordul articolului adjectival.</p> <p>Substantivele provenite din adjective.</p> <p><i>Gradele de comparație.</i> Mijloacele expresive de redare a superlativului absolut. Adjectivele fără grade de comparație.</p> <p>Locuțiuni adjectivale.</p> <p>Topica adjectivului.</p> <p>Funcții sintactice ale adjectivului și ale locuțiunilor adjectivale: atribut adjectival și nume predicativ</p>	<p>identifică categoriile adjectivului, acordă corect adjectivul cu substantivul; respectă topica; cunoaște formele flexionare; deosebește gradele de comparație, identifică locuțiunile adjectivale, stabilește funcțiile sintactice ale adjectivului și ale locuțiunilor adjectivale; întrebuintează adecvat valorile lor expresive; utilizează la locul potrivit adjectivele și locuțiunile adjectivale în diferite situații de comunicare orală și scrisă, monologată și dialogată; ortografiază și pronunță corect adjectivele respectând normele ortografice și ortoepice;</p>
6	9	<p>Pronumele. <i>Pronumele personal:</i> persoana, numărul, genul. Formele accentuate și neaccentuate. Alte forme ale pronumelui personal: <i>dânsul, dânsa, dâșii, dâșele.</i></p> <p>Formele și funcțiile sintactice ale pronumelui personal în nominativ, acuzativ, genitiv, dativ.</p> <p><i>Pronumele personal de politețe (sau de reverență).</i> Formule de politețe (reverențioase, deosebit de respectuoase, ceremonioase) de adresare (limbaj familiar și solemn).</p> <p><i>Pronumele reflexiv.</i> Formele accentuate și neaccentuate. Ortografia pronumelor reflexive care însoțesc verbe. Funcții sintactice.</p> <p><i>Pronumele posesiv</i> și adjectivul pronominal posesiv. Forme, cazuri și funcții sintactice.</p> <p><i>Pronumele demonstrativ</i> și adjectivul pronominal demonstrativ. Forme, cazuri și funcții sintactice.</p> <p><i>Pronumele de întărire / de accentuare</i> și adjectivul pronominal de întărire / accentuare. Forme, cazuri și funcții sintactice.</p>	<p>diferențiază tipurile de pronume; cunoaște categoriile pronumelui (gen, număr, caz, persoană); deosebește în cadrul contextului pronumele de adjective și le întrebuintează adecvat în comunicarea orală și scrisă; identifică locuțiunile pronominale și le folosește, la locul potrivit, în exprimarea orală și scrisă; stabilește funcția sintactică a pronumelor și locuțiunilor pronominale în cadrul enunțurilor; respectă normele ortografice și ortoepice; întrebuintează valorile stilistice și etice ale pronumelor și locuțiunilor pronominale în diverse situații de comunicare orală și scrisă;</p>

		<p><i>Pronumele nehotărât</i> și adjectivul pronominal nehotărât. Forme, cazuri și funcții sintactice.</p> <p><i>Pronumele negativ</i> și adjectivul pronominal negativ. Forme, cazuri și funcții sintactice.</p> <p><i>Pronumele relativ</i> și adjectivul pronominal relativ. Pronumele relativ compus <i>ceea ce</i>.</p> <p>Acordul pronumelui relativ <i>care</i> în genitiv precedat de articolul genitival. Forme, cazuri și funcții sintactice.</p> <p>Locuțiunea pronominală. Funcții sintactice.</p>	
7.	4	<p>Numeralul. Numeralesle cardinale simple și compuse. Valori morfologice și funcții sintactice. Numeralesle ordinale simple și compuse. Valori morfologice și funcții sintactice. Numeral colectiv. Forme.</p> <p>Numeral fracționar. Forme.</p> <p>Numeral multiplicativ. Numeral distributiv.</p> <p>Numeralul adverbial.</p>	<p>identifică categoriile de numeral și formele acestora, înțelege și aplică valorile lor expresive; stabilește funcțiile sintactice ale numeralului în diferite contexte; întrebuițează la locul potrivit numeralesle în comunicarea orală și scrisă, le ortografiază și le pronunță corect, respectând normele ortografice și ortoepice.</p>
8	2	Sistematizarea și consolidarea cunoștințelor.	
<p>Repartizarea orelor: comunicarea – 20 de ore; limba –36 de ore; lucrări de control – 4 ore; evaluări tematice – 6 ore</p>			

Linia socioculturală	
Tematică orientativă	Aspect aplicativ
Strămoșii noștri. Cinstirea memoriei strămoșilor. Legătura dintre generații.	Care dintre oamenii mari ai neamului nostru sunt cunoscuți și slăviți?
Frumosul în natură.	Frumusețea naturii Ucrainei. Landșaftul muntelui, întinsurile marine, râurile, lacurile, stepa cu păduri, stepa.
Frumusețea naturii ținutului natal.	Primăvara, vara, toamna, iarna – exponente ale frumuseții ținutului natal. Răsăritul și asfințitul soarelui. Frunza și florile în viața românilor.
Tradiții și sărbători. Sărbători și obiceiuri de primăvară, vară, toamnă, iarnă.	Obiceiuri / datini populare (colindele, urăturile, semănatul de Anul Nou) etc
Cultura materială. Estetica traiului în ținutul natal. Interiorul casei. Obiecte de trai și obiecte de artă.	Rolul lor în tradiția populară.
Arta. Arhitectura populară. Sculptura în lemn. Pictura de icoane.	Modele de biserici, icoane, case, mori de vânt etc.
Ramurile principale ale preocupărilor: agricultura, dulgheria, olăria, apicultura.	Meserii și preocupări.
Diversitatea vestimentarului național.	Frumusețe și semnificații.
Normele morale ale relațiilor dintre oameni (vecini, cunoscuți, prieteni).	Dacă vrei să fii stimat, stimează.

Linia de activitate (strategică)

Elevul conștientizează volumul de cunoștințe și deprinderile general-instructive pe care le are de însușit pe parcursul clasei **a 6-a** atât la comunicare, cât și la limbă (părțile de vorbire – sfera numelui și determinativele). Stabilește structura activității sale cognitive referitoare la

însușirea aplicativă a strategiilor de bază ale comunicării, caută căi de colaborare cu colegii pentru a rezolva în comun unele situații de comunicare orală, dialogată; își evaluează rezultatele și insuccesele; analizează, compară, generalizează, concretizează, face concluzii prin analogie, modelează și argumentează tezele expuse (aplicativ).

Clasa a 7 – a
(70 de ore, 2 ore pe săptămână, disponibile – 4 ore)
Comunicarea - 20 de ore

Nr.	Nr. de ore	Conținuturile învățării	Cerințele de stat față de nivelul învățământului general al elevilor
1	4	Noțiuni despre comunicare	
		<p><i>Actualizarea</i> noțiunilor despre text și tipurile comunicării.</p> <p>Noțiuni despre stilul publicistic. Planul desfășurat al exprimării individuale (aplicativ).</p> <p>Tipuri de lectură: <i>de familiarizare, instructivă, selectivă</i> (aplicativ).</p> <p><i>Actualizarea noțiunilor despre tipurile comunicării.</i> Particularitățile <i>descrierii exteriorului omului</i> și ale descrierii omului în procesul muncii, precum și a <i>raționamentului</i> cu caracter de discuție.</p>	<p><i>Elevul</i> își consolidează cunoștințele despre text, stiluri și tipuri de comunicare; întrebuițează elemente ale stilului publicistic, alcătuiește planul exprimării individuale; recunoaște varietățile de lectură; întrebuițează adecvat particularitățile de alcătuire a unei descrieri; întocmește planul simplu și desfășurat, alege stilul potrivit pentru comunicare, întrebuițează tipuri diferite de comunicare, selectează mijloace lingvistice în concordanță cu tema și stilul.</p>
2	4	Receptarea auditivă	
		<p>Receptarea auditivă și înțelegerea unor texte și fragmente de texte (prevăzute de programa la <i>Literatură</i> pentru clasa a 7-a), la fel și a unor texte nonliterare.</p>	<p><i>Elevul</i> ascultă cu atenție textul; înțelege sensul general al celor audiate; își proiectează conținutul exprimării (pe baza titlului, a cuvintelor-cheie, a concluziilor etc.); evidențiază elementele logico-semantică ale celor audiate (aplicativ), determină fragmentele esențiale și neesențiale ale textului; recunoaște și întrebuițează diferite tipuri de citire; alcătuiește planul simplu al celor audiate; identifică sensul lexical al cuvintelor în context; descoperă neologismele, stabilește sinonimele, antonimele, omonimele, polisemia; explică rolul frazeologismelor; descoperă pleonasmul și paronimele; folosește adecvat particularitățile descrierii; îndeplinește exerciții didactice de tipul „emittor – receptor” și exerciții de repetare a unor replici, argumente și contraargumente ale mesajului oral.</p>
3	4	Lectura	
		<p><i>Citirea expresivă a textelor</i> (<i>balada, poemul, nuvela, fragmente de roman, oda, pastelul, poezii și texte nonliterare</i>).</p>	<p><i>Elevul</i> citește expresiv texte cu voce și în gând conform normativelor stabilite de programă; cu viteză suficientă, lin, cu dicție bună în conformitate cu normele ortoepice și de intonație; stabilește diferența dintre</p>

			<p>textele literare și nonliterare, observă structura textelor epice și ale celor lirice; identifică și receptează unele forme artistice expresive; îndeplinește exerciții de citire expresivă, de antrenare a dicției și intonației; identifică sinonime, antonime, omonime și polisemia în textul dat; conștientizează gândurile și acțiunile exprimate în text; apreciază valoarea sentimentelor în relațiile dintre oameni și lumea înconjurătoare; își expune părerea asupra voinței, a inițiativei exprimate în unele fragmente.</p>
4	4	Vorbirea	
		<p>Expunerea (amănunțită, selectivă). după planul simplu și cel desfășurat a unor texte literare narative cu elemente de descriere a naturii și de raționament. Expunerea amănunțită a textelor de stil publicistic.</p> <p>Exprimarea dialogată și cea monologată conform situației de comunicare legată de caracterizarea oamenilor (cu caracter polemic).</p>	<p>Elevul expune (amănunțit, selectiv) textele studiate, ascultate sau citite după planul simplu și desfășurat întocmit de sine stătător; alcătuiește un dialog sau un monolog de un anumit volum conform situației de comunicare propusă; atinge scopul comunicării, argumentează tezele exprimate, observă și corectează exprimările greșite ale interlocutorului; respectă normele limbii literare și regulile de conversație; selectează cele mai potrivite cuvinte; întrebuințează mijloacele expresive ale limbii; pronunță și accentuează corect cuvintele; își adaptează exprimarea la un dialog prevăzut sau neprevăzut; apreciază obiectele, fenomenele, situațiile; exprimă opinii, își perfecționează exprimarea.</p>
5	4	Scrierea	
		<p>Alcătuirea textelor scrise (monolog, dialog).</p> <p>Scrierea expunerilor. Expunerea amănunțită și concisă a textelor narative cu elemente de descriere (a exteriorului omului și a omului în procesul muncii) și de raționament.</p> <p>Scrierea compunerilor (după planul simplu și desfășurat).</p> <p>Compunere-descriere a exteriorului omului și a omului în procesul muncii (după observație și din experiență).</p> <p>Compunere - raționament cu caracter de discuție.</p> <p>Compunere narativă după un subiect dat.</p> <p>Articol la ziar cu caracter polemic.</p> <p>Acte oficiale. Procura.</p>	<p>Elevul expune (amănunțit, desfășurat și consecutiv) aproape de text cele auzite, văzute și citite; întrebuințează adecvat mijloacele lexicale și stilistice; expune concis; selectează din text esențialul; se exprimă laconic și clar; evită avalanșa de cuvinte; alcătuiește compuneri (prevăzute de programă) după planul simplu sau desfășurat întocmite de sine stătător, alege stilul potrivit exprimării (științific, publicistic artistic, oficial-administrativ); întrebuințează diferite tipuri de comunicare (inclusiv descrierea exteriorului omului și a omului în procesul muncii); alcătuiește compunere-raționament cu caracter polemic; înlănțuie logic gândurile exprimate; utilizează categoriile semantice studiate; respectă normele morfosintactice în propoziții și fraze; întrebuințează părțile</p>

			de vorbire și figurile de stil cunoscute; respectă normele ortografice și cele de punctuație; întrebuițează valorile stilistice ale limbii pentru expresivitatea textului; își exprimă părerea și o argumentează; alcătuieste procura, alege mijloacele lingvistice potrivite în dependență de cele scrise și stil; perfecționează cele scrise.
Limba – 36 de ore			
Nr.	Nr. de ore	Conținuturile învățării	Cerințele de stat față de nivelul învățământului general al elevilor
1.	2	Limba – fenomen social în continuă dezvoltare (actualizare) Originea cuvintelor românești. Cuvinte de uz general. Valori stilistice ale expresiilor idiomatice. Îmbinarea de cuvinte, propoziția, fraza. Punctuația.	Elevul își consolidează cunoștințele despre limbă și vocabular; întrebuițează adecvat cuvintele și valorile lor expresive în diferite contexte; respectă normele de punctuație;
2.	4	Lexicul și frazeologia <i>Schimbarea valorii gramaticale</i> (conversiunea). Adverbe provenite din adjective și din substantive; adjective provenite din verbe la participiu; substantive provenite din alte părți de vorbire. Familia lexicală (cuvinte obținute prin schimbarea valorii gramaticale). Dicționarele limbii române.	determină ce este lexicul și frazeologia; deosebește tipurile de dicționare; însușește cunoștințele referitoare la conversiune; întrebuițează, după necesitate, toate tipurile de dicționare; utilizează corect cuvintele derivate, compuse, cele ce și-au schimbat valoarea gramaticală, alcătuieste cu ele propoziții; le pronunță și le accentuează corect în conformitate cu normele ortoepice și ortografice; întrebuițează adecvat valoarea stilistică a acestor cuvinte în diferite contexte;
3.	16	Verbul – nucleul comunicării Timpul, persoana, numărul. Conjugarea verbelor: clasificarea verbelor în conjugări. Modurile personale. Timpurile modului indicativ: <i>prezent, trecut</i> (imperfect, perfect simplu, perfect compus, (inclusiv formele inversate), mai mult ca perfectul), <i>viitorul I</i> (formele literare și populare, inclusiv formele inverse). Verbe auxiliare: <i>a fi, a avea, a vrea</i> . Verbe predicative și verbe nepredicative (copulative - <i>a fi, a deveni, a ajunge, a ieși, a se face, a rămâne, a însemna, a părea</i> – și auxiliare). Alte moduri personale: <i>imperativ, conjunctiv, condițional-optativ</i> ; timpurile acestor moduri. Propoziția imperativă. Propoziția optativă. Modurile nepersonale: <i>infinitiv</i> (cele patru conjugări ale verbului), <i>gerunziu, participiu,</i>	cunoaște și deosebește conjugările, modurile, timpurile, diatezele, numărul, persoana verbelor; identifică verbele predicative, nepredicative, personale, impersonale, auxiliare, copulative în cadrul diferitelor tipuri de texte; conjugă verbele la toate modurile și timpurile și folosește formele corecte în diferite situații de comunicare; recunoaște locuțiunea verbală; stabilește funcțiile sintactice ale verbului și ale locuțiunii verbale; înțelege valorile stilistice și expresive ale verbului și ale locuțiunilor verbale și le întrebuițează la locul potrivit în comunicarea orală și scrisă în exprimarea monologată și cea dialogată; pronunță și ortografiază corect diversele categorii de verbe conform normelor ortoepice și ortografice; alcătuieste propoziții de toate tipurile cu verbe la

		<p><i>supin</i>. Funcții sintactice. Verbe tranzitive și verbe intransitive. Diatezele: activă, pasivă (complementul de agent), reflexivă. Verbele active pronominale. Verbele personale și verbele impersonale. Locuțiunea verbală. Funcțiile sintactice ale verbului și ale locuțiunii verbale. Valoarea stilistică a verbelor și a locuțiunilor verbale.</p>	<p>timpurile și modurile însușite; întrebuințează în comunicarea orală și cea scrisă, în exprimarea dialogată și cea monologată valorile stilistice și expresive ale verbelor și ale locuțiunilor verbale;</p>
4.	6	<p>Adverbul (actualizare) Felurile adverbilor Adverbele provenite din diferite părți de vorbire. Adverbele interogative, relative și nehotărâte. Formarea adverbilor. Gradele de comparație. Locuțiunea adverbială. Adverbele predicative și locuțiunile adverbiale predicative. Funcțiile sintactice ale adverbului și locuțiunilor adverbiale (<i>complement circumstanțial de loc, de timp, de mod; atribut adverbial</i>). Valoarea stilistică a adverbilor.</p>	<p>Identifică diferitele categorii de adverbe în baza textului; deosebește gradele de comparație ale adverbilor și le aplică corect; determină locuțiunile adverbiale și funcțiile sintactice; întrebuințează adecvat categoriile de adverbe la diferite grade de comparație în cadrul propoziției la locul potrivit; valorifică aspectele stilistice și expresive ale adverbilor și locuțiunilor adverbiale în comunicarea orală și cea scrisă, în exprimarea dialogată și cea monologată;</p>
5.	2	<p>Prepoziția. Felul prepozițiilor. Regimul cazual: rolul prepoziției în exprimarea acuzativului. Locuțiunea prepozițională.</p>	<p>determină categoriile de prepoziții în baza textului; deosebește prepozițiile simple de cele compuse; însușește regimul cazual al prepozițiilor, recunoaște locuțiunile prepoziționale și le deosebește de alte tipuri de locuțiuni, întrebuințează la locul potrivit prepozițiile și locuțiunile prepoziționale în comunicarea orală și cea scrisă;</p>
6.	2	<p>Conjuncția. Felul conjuncțiilor. Conjuncțiile coordonatoare și conjuncțiile subordonatoare. Locuțiunile conjuncționale: coordonatoare și subordonatoare.</p>	<p>deosebește tipurile de conjuncții și identifică locuțiunile conjuncționale; întrebuințează conjuncțiile și locuțiunile conjuncționale la locul potrivit, în diferite contexte de comunicare orală și scrisă, respectând normele ortografice și ortoepice;</p>
7.	2	<p>Interjecția. Tipuri de interjecții. Cuvintele onomatopice. Interjecții predicative. Interjecții de adresare. Rolul interjecției în comunicare.</p>	<p>cunoaște și deosebește tipurile de interjecții; pronunță, accentuează și ortografiază corect interjecțiile conform normelor ortoepice și ortografice, utilizează adecvat valorile stilistice și expresive ale interjecției în diferite contexte orale și scrise, în exprimarea dialogată și cea monologată.</p>
8.	2	Sistematizarea și consolidarea cunoștințelor.	
<p>Repartizarea orelor: comunicarea – 20 de ore; limba –36 de ore; lucrări de control – 4 ore; evaluări tematice – 6 ore</p>			

Linia socioculturală	
Tematică orientativă	Aspect aplicativ
Istoria satului (orașului)	Satul meu – parte componentă a poporului meu și a Ucrainei.

Limba – patria mea.	Tezaurul spiritual al poporului.
Neamul. Rudele. Familia.	Relațiile dintre copii și părinți.
Ziua mea de muncă. Ziua mea de odihnă. Pasiunile mele.	Știi să muncești și să te odihnești?
Tradiții și sărbători în Ucraina.	Obiceiuri populare.
Cultura materială.	Estetica traiului în ținutul natal.
Frumusețea și măreția omului.	Ce semnifică frumusețea exterioară a omului? Ce semnifică frumusețea interioară a omului?
Cultura relațiilor dintre oameni.	Relațiile dintre colegii de clasă, dintre profesori și elevi.
Alegerea profesiei.	Nu locul înfrumusețează omul, ci omul înfrumusețează locul.
Ocrotirea mediului înconjurător.	Cum trebuie să procedăm pentru a ocroti natura? Cultura ecologică a omului. În natură nu există timp urât. În fiecare frunză, în fiecare floare este o parte din tine.

Linia de activitate (strategică)

Elevul stabilește structura, scopul și diversitatea activității sale cognitive pe baza programei pentru clasa **a 7-a** atât la comunicare, cât și la limbă (părțile de vorbire – sfera verbului). Caută să-și sistematizeze deprinderile general-instructive și să le aplice adecvat conform strategiilor de comunicare dialogată și monologată, își îmbogățește vocabularul cu neologisme potrivite, colaborează la dezlegarea situațiilor dificile de studiere a materiei și de comunicare; se autoevaluează și își exprimă opinia asupra rezultatelor obținute de colegi, întrebându-i argumente, teze, contraargumente, precum și analiza, comparația.

Clasa a 8 – a
(87 de ore, 2,5 ore pe săptămână, disponibile – 5 ore)
Comunicarea - 22 de ore

Nr.	Nr. de ore	Conținuturile învățării	Cerințele de stat față de nivelul învățământului general al elevilor
1.	2	Noțiuni despre comunicare	
		<i>Actualizarea</i> noțiunilor despre comunicare, conversație, text, stiluri și tipuri de comunicare. Tipurile de receptare auditivă: <i>globală, detaliată și critică</i> (aplicativ). Particularitățile alcătuirii <i>descrierii</i> localității, a monumentelor istorice și culturale etc.	<i>Elevul</i> își consolidează cunoștințele despre comunicare, conversație, text, stiluri și tipuri de comunicare; dă exemple; deosebește și întrebuințează adecvat tipurile înțelegerii după auz; observă și descrie localitatea, monumentele istorice și culturale etc.
2.	4	Receptarea auditivă	
		<i>Receptarea auditivă</i> (globală detaliată și critică), și înțelegerea (instructivă, de familiarizare, selectivă) textelor literare de diferite stiluri, tipuri și genuri, precum și a celor nonliterare.	<i>Elevul</i> ascultă cu atenție mesajul (povestire, lecții, informație, emisiuni tele- și radio); conștientizează și reține cele auzite; face notițe (plan, însemnări tematice) în procesul ascultării; formulează concluzii; își exprimă părerea despre cele receptate; demonstrează toleranță față de opinii diferite și analizează argumentele ascultate.
3	4	Lectura	
		<i>Citirea expresivă a textelor de diferite tipuri, stiluri, genuri</i> (balada, nuvela, mitul, fragmente de roman, drama, rubai, hoku) și a textelor nonliterare.	<i>Elevul</i> citește expresiv texte de diferite stiluri, tipuri și genuri cu voce și în gând conform normativelor stabilite de programă, cu viteză suficientă, lin, cu dicție bună în conformitate cu normele ortoepice și de intonație; recunoaște cum se îmbină în text modalitățile de exprimare (<i>narațiune, descriere, dialog, portret</i>); stabilește logica și cronologia textului; identifică mijloacele expresive ale limbii; explică valoarea expresivă a mijloacelor artistice; înțelege logica acțiunilor și gândurilor exprimate; conștientizează valorile literare și spirituale ale textului; argumentează valorile etice, general-umane, istorice și culturale ale textului; își exprimă impresiile despre cele citite.
4	6	Vorbirea	
		<i>Expunerea</i> (amănunțită, concisă, selectivă), după planul desfășurat, a unor texte literare narrative cu elemente de descriere a localității, a monumentelor istorice și culturale. Expunerea concisă a textelor de stil științific și publicistic (și pe baza emisiunilor tele- și radio audiate).	<i>Elevul</i> expune (amănunțit, concis sau selectiv) textele ascultate sau citite după planul simplu și cel desfășurat întocmit de sine stătător; alcătuieste un dialog sau un monolog de un anumit volum conform situației de comunicare pe o temă aleasă de

		<i>Exprimarea dialogată și cea monologată</i> conform situației de comunicare propusă, prin alegerea de sine-stătător a temei.	sine-stătător; întrebuințează replici de stimulare, menținere și încheiere a dialogului; respectă regulile, normele etichetei de conversație și normele limbii literare; își exprimă opinia, demonstrează interes față de dialog, monolog și interlocutor; își perfecționează exprimarea monologată și cea dialogată prin îmbogățirea permanentă a vocabularului.
5	6	Scrierea	
		<p><i>Alcătuirea textelor scrise</i> (monolog, dialog).</p> <p><i>Scrierea expunerilor.</i> Expunerea amănunțită selectivă și concisă a textelor narative cu elemente de descriere a localității a monumentelor istorice și culturale. Expunerea concisă a textelor de stil științific și publicistic (inclusiv a emisiunilor tele- și radio ascultate).</p> <p><i>Scrierea compunerilor</i> (după planul desfășurat) cu introducere, cuprins și încheiere.</p> <p><i>Compunere-descriere</i> a localității (străzii, satului, orașului), a monumentelor istorice și culturale în baza observațiilor și impresiilor personale și după tablou. <i>Compunere - raționament</i> pe teme moral-etice (în stilul publicistic). <i>Compunere narativă</i> după cele auzite (cu elemente de început, cuprins sau încheiere date).</p> <p><i>Informație</i> despre limbă care necesită compararea și generalizarea materialului (în stil științific).</p> <p><i>Însemnări tematice</i> ca mijloc de însușire a celor auzite și citite.</p> <p><i>Acte oficiale.</i> Procesul-verbal.</p>	<p><i>Elevul</i> expune (amănunțit, concis sau selectiv) conținutul celor auzite, văzute sau citite după planul simplu sau desfășurat alcătuite de sine-stătător, întrebuințează adecvat mijloacele lexicale și stilistice; respectă normele limbii literare alcătuiește compuneri (prevăzute de programă); formulează ideile; alege stilul potrivit exprimării; întrebuințează diferite modalități de exprimare (inclusiv descrierea localității, a monumentelor istorice și culturale), folosește adecvat mijloacele expresive ale limbii și valoarea expresivă a mijloacelor artistice; alcătuiește procesul-verbal, alege mijloacele lingvistice potrivite în dependență de conținut și stil; întrebuințează adecvat citatele; perfecționează cele scrise.</p>

Limba – 49 de ore

Nr.	Nr. de ore	Conținuturile învățării	Cerințele de stat față de nivelul învățământului general al elevilor
1.	5	<p>Lexicul (actualizare) Cuvintele moștenite și cuvintele împrumutate. Dubletele etimologice. Caracterul latin al limbii române. Limba literară, limba populară, limba vorbită, limba scrisă. Mijloacele de îmbogățire a vocabularului (actualizare). Familia de cuvinte (actualizare). Prefixoidele. Sufixoidele (aplicativ).</p>	<p><i>Elevul</i> își consolidează cunoștințele despre lexic, deosebește cuvintele moștenite și cuvintele împrumutate, folosește la locul potrivit dubletele etimologice, cunoaște mijloacele de îmbogățire a vocabularului, prefixoidele și sufixoidele;</p>
2.		<p>Noțiuni de sintaxă (actualizare). Relațiile sintactice în propoziție</p>	<p>înțelege ce studiază sintaxa, numește relațiile sintactice în propoziție, deosebește</p>

	6	<p>(interdependență, coordonare, subordonare).</p> <p>Mijloacele de realizare a relațiilor sintactice în propoziție: relația de interdependență, relația de coordonare, flexiunea, jonctiunea, juxtapunerea, topica, intonația și pauza.</p> <p>Cuvintele și construcțiile incidente. Punctuația lor. Vorbirea directă și indirectă. Adresarea. Semnele de punctuație. Dialogul. Linia de dialog. Anacolutul.</p>	<p>mijloacele de realizare a relațiilor sintactice, găsește cuvintele și construcțiile incidente; întrebuințează corect semnele de punctuație la cuvintele și construcțiile incidente, pronunță și ortografiază corect anacolutul;</p>
3.	1	<p>Sintaxa propoziției</p> <p>Clasificarea propozițiilor după înțeles, după scopul comunicării, aspect și structură.</p>	<p>clasifică corect propozițiile după înțeles, scopul comunicării și structură, diferențiază părțile de propoziție, întrebuințează propozițiile de diferite tipuri în comunicarea orală și scrisă;</p>
4.	10	<p>Predicatul</p> <p>Predicatul verbal (exprimat numai prin verbe la moduri personale).</p> <p>Predicatul nominal. Valorile sintactice ale verbului <i>a fi</i>. Numele predicativ simplu și multiplu.</p>	<p>cunoaște predicatul și-l identifică în propoziție, determină exprimarea predicatului verbal și a celui nominal, deosebește predicatul verbal de cel nominal în diferite enunțuri; stabilește funcțiile sintactice ale verbului <i>a fi</i>, respectă regulile de acord ale predicatului cu subiectul; ortografiază corect predicatul ținând cont de normele ortografice; alcătuiește propoziții și texte;</p>
5.	9	<p>Subiectul</p> <p>Subiectul exprimat (simplu și multiplu) și subiectul neexprimat (subînțeles și inclus). Părțile de vorbire prin care se exprimă subiectul (substantiv, pronume, numeral).</p> <p>Subiectul unor verbe personale folosite ca impersonale. Propoziții fără subiect. Acordul predicatului cu subiectul (acordul logic și acordul prin atracție).</p>	<p>stabilește subiectul în cadrul enunțului, cunoaște exprimarea subiectului, identifică subiectul simplu și cel multiplu, găsește subiectul subînțeles și cel inclus; stabilește propozițiile fără subiect; acordă predicatul cu subiectul logic și prin atracție; alcătuiește propoziții de diferite tipuri, întrebuințând și ortografiind corect subiectul;</p>
6.	7	<p>Atributul</p> <p>Termenii regenți ai atributului.</p> <p>Atributul adjectival (exprimat prin adjectiv propriu-zis, adjective provenite din verbe la participiu).</p> <p>Atributul substantival. Atributul substantival genitival, atributul substantival prepozițional, apozițional și în dativ fără prepoziție.</p> <p>Atributul pronominal genitival, prepozițional, apozițional și în dativ fără prepoziție (dativul posesiv).</p> <p>Atributul verbal. Atributul adverbial. Atributul interjecțional.</p>	<p>Însușește și delimitează diferitele categorii de attribute, le acordă corect cu partea de vorbire pe care o determină, utilizează potrivit elementele regente ale atributului, stabilește funcțiile sintactice ale atributului, construiește propoziții cu attribute acordate și cu attribute neacordate, întrebuințează adecvat valorile stilistice și expresive ale atributului în comunicarea orală și scrisă și în exprimarea dialogată și cea monologată;</p>
7.	9	<p>Complementul</p> <p>Elemente regente ale complementului (numai verbul).</p> <p>Complementele necircumstanțiale. Complementul direct. Complementul indirect.</p> <p>Complementele circumstanțiale de loc, de timp,</p>	<p>cunoaște toate tipurile de complemente și le deosebește în cadrul propoziției, determină părțile de vorbire prin care sunt exprimate complementele; stabilește funcția lor sintactică, alcătuiește propoziții cu toate tipurile de complemente, respectă topica și</p>

		de mod, de cauză, de scop. Părțile de vorbire prin care se exprimă.	normele ortografice, întrebunțează adecvat valorile stilistice și expresive ale complementelor în exprimarea dialogată și cea monologată și în toate tipurile de comunicare.
8	2	Sistematizarea și generalizarea cunoștințelor.	
Repartizarea orelor: comunicarea – 22 de ore; limba – 49 de ore; lucrări de control – 5 ore; evaluări tematice – 6 ore			

Linia socioculturală	
Tematică orientativă	Aspect aplicativ
Limba – cel mai important mijloc de cunoaștere, de comunicare și de influență .	Limba mea – comoara mea.
Valorile spirituale.	Iubește ceea ce este al tău, dar respectă și prețuiește și obiceiurile altui popor.
Monumentele de arhitectură ale ținutului natal.	Ținutul meu spațiu de comori spirituale.
Concepția despre lume a poporului nostru.	Credința. Religia.
Sărbătorile populare și obiceiurile referitoare la acestea. Vechile sărbători de la țară.	Ce știu tinerii contemporani despre șezători? Credințele populare. Mitologia.
Frumusețea exterioară și frumusețea interioară a omului.	Cum le înțeleg din punctul meu de vedere? Ce se spune în înțelepciunea timpurilor despre ele?
Ocotirea naturii. Lumea faunei și lumea florei.	Starea ecologică în Ucraina.
Cultura materială a poporului nostru.	Respectul față de toate profesiile.
Normele morale. Locul și rolul meu în societate.	Prin ce poate deveni orice om cunoscut în societate? Normele etice în comunicare

Linia de activitate (strategică)

Elevul conștientizează structura activității sale de cunoaștere în baza programei pentru clasa **a 8- a** (atât la comunicare, cât și la limbă). Își aplică deprinderile general-instructive în comunicarea orală și scrisă prin respectarea strategiilor de bază ale comunicării și strategiilor de colaborare în cadrul lecțiilor și în activitatea extrașcolară. Stabilește de sine stătător scopul activității sale cognitive și asigură realizarea lui. Își apreciază rezultatele sale și ale colegilor, întrebunțând analiza și sinteza logică, comparația, generalizarea, concretizarea și analogia. Își îmbogățește și actualizează permanent vocabularul.

Clasa a 9 – a

(87 de ore, 2,5 ore pe săptămână, disponibile – 5 ore)

Comunicarea – 22 de ore

Nr.	Nr. de ore	Conținuturile învățării	Cerințele de stat față de nivelul învățământului general al elevilor
1.	2	Noțiuni despre comunicare	
		<i>Tipurile de comunicare</i> (receptarea auditivă, lectura, vorbirea, scrierea). Tipurile de lectură și înțelegere după auz <i>Actualizarea</i> noțiunilor despre comunicare,	<i>Elevul</i> își generalizează cunoștințele despre comunicare, conversație, text, stiluri și tipuri de comunicare; deosebește tipurile de comunicare, recunoaște diversitatea

		conversație, text, stiluri și tipuri de comunicare.	tipurilor de lectură și a înțelegerii după auz.
2.	4	Receptarea auditivă	
		<i>Receptarea auditivă</i> (globală, detaliată și critică), și înțelegerea (instructivă, de familiarizare, selectivă) a textelor de diferite stiluri, tipuri, genuri și a celor nonliterare.	<i>Elevul</i> se orientează în conținutul celor audiate; înțelege și exprimă sensul general; alcătuiește planul și tezele celor auzite; întrebuițează cunoștințele despre lexic, morfologie, sintaxă, stilistică, ortografie, ortoepie; își exprimă părerea despre cele receptate și o argumentează; înțelege și întrebuițează diferite tipuri de receptare auditivă, precum și de lectură.
3	4	Lectura	
		<i>Citirea expresivă a textelor de diferite tipuri, stiluri, genuri.</i>	<i>Elevul</i> citește expresiv texte aparținând diferitelor stiluri și genuri în conformitate cu normele ortoepice și de intonație; identifică și compară ideile principale; analizează rolul elementelor structurii și al mijloacelor expresive ale textului; compară diferite mijloace expresive din alte arte cu textul scris; își exprimă impresiile emotiv-estetice prin citirea expresivă; conștientizează valorile general-umane ale textelor literare și simțul responsabilității pentru cele exprimate în textele nonliterare; își argumentează părerea despre cele citite; își analizează starea sufletească în urma celor citite.
4	6	Vorbirea	
		<i>Expunerea</i> (amănunțită, concisă, selectivă) după planul desfășurat al unor texte aparținând diferitelor stiluri (științific, publicistic și beletristic). <i>Exprimarea dialogată și cea monologată</i> conform situației de conversației propusă (discuție particulară, dezbateră a unei teme, polemica).	<i>Elevul</i> expune (amănunțit, concis sau selectiv) textele ascultate sau citite după planul simplu și desfășurat întocmit de sine stătător; prezintă comunicări (referate) în baza a două-trei izvoare; alcătuiește și întreține un dialog sau un monolog de un anumit volum conform situației de conversație propuse; demonstrează un anumit nivel în dialog (concizie, logică, expresivitate, consecutivitate, potrivire, originalitate); își perfecționează exprimarea în concordanță cu cerințele față de comunicarea dialogată și regulile de conversație; respectă normele de conversație și etichetă.
5	6	Scrierea	
		<i>Alcătuirea textelor scrise</i> (monolog, dialog), aparținând diferitelor stiluri. <i>Scrierea expunerilor.</i> Expunerea selectivă și concisă a textelor științifice, publicistice, beletristice; expunere cu însărcinare creativă <i>Scrierea compunerilor</i> (după planul propriu).	<i>Elevul</i> expune (amănunțit, concis sau selectiv) conținutul celor auzite; expune detaliat, consecutiv conținutul unui alineat (sau punct din plan); își exteriorizează atitudinea față de problema abordată (selectiv); scrie o comunicare (referat) pe

	<p>Compunere în stil publicistic pe teme moral-etice și sociale.</p> <p>Povestire pe o temă liberă aleasă de sine stătător.</p> <p>Comunicare (sau referat) în baza a două-trei izvoare pe teme moral-etice și sociale.</p> <p>Acte oficiale. Cerere. Autobiografia. Curriculum vitae.</p>	<p>baza mai multor izvoare; alcătuieste compuneri (prevăzute de programă); formulează ideile; alege stilul potrivit exprimării; întrebuițează adecvat mijloacele expresive ale limbii și valoarea expresivă a mijloacelor artistice; întrebuițează adecvat citatele; alcătuieste diferite texte aparținând stilului administrativ (cererea, autobiografia, curriculum vitae); alege mijloacele lingvistice potrivite în funcție de conținut și stil; perfecționează cele scrise.</p>
--	--	--

Limba – 49 de ore

Nr.	Nr. de ore	Conținuturile învățării	Cerințele de stat față de nivelul învățământului general al elevilor
1.	10	<p>Lexicul (actualizare). Mijloacele externe de îmbogățire a vocabularului. Împrumuturile lexicale (vechi și noi). Tipuri de dicționare. Neologismele (actualizare). Rolul neologismelor în dezvoltarea sinonimiei. Cuvântul și contextul. Sensul propriu (de bază și secundar) și sensul figurat (actualizare). Sensul lexical și sensul gramatical. Categoriile semantice. Sinonimele. Antonimele. Omonimele. Cuvintele monosemantice Cuvintele polisemantice. Paronimele. Pleonasmul. Tautologia. Argoul și jargonul.</p>	<p>Elevul cunoaște ce este lexicul, mijloacele de îmbogățire a vocabularului; înțelege rolul neologismelor, deosebește sensul propriu de cel figurat, sensul lexical de cel gramatical; identifică și întrebuițează corect sinonimele, antonimele, omonimele, paronimele; cunoaște cuvintele polisemantice și monosemantice, evită pleonasmul în comunicarea orală și scrisă, în exprimarea dialogată și cea monologată;</p>
2.	8	<p>Noțiuni de sintaxă Discursul. Relația <i>text, frază, propoziție, cuvânt</i>. Tipuri de propoziții (actualizare). Propoziția principală și propoziția secundară. Propoziția regentă și propoziția subordonată. Raporturile de coordonare și cele de subordonare în propoziție și în frază. Fraza. Relațiile sintactice în frază (interdependență, coordonare și subordonare). Mijloacele de realizare a relațiilor sintactice: flexiunea, joncțiunea, juxtapunerea, topica, intonația și pauza.</p>	<p>cunoaște ce este discursul, înțelege relația dintre text, frază, propoziție și cuvânt în mod diferențiat; deosebește tipurile de propoziții (principală, secundară, regentă, subordonată); stabilește raporturile de coordonare și subordonare și le aplică conform cerințelor; înțelege ce este fraza și relațiile sintactice în frază; deosebește flexiunea, joncțiunea și juxtapunerea și le întrebuițează adecvat; respectă topica; folosește corect intonația și pauza; întrebuițează cuvintele și construcțiile incidente, vorbirea directă și cea indirectă, adresarea, dialogul cu aplicarea respectivelor semne de punctuație;</p>
3.	27	<p>Sintaxa frazei</p>	<p>cunoaște ce este fraza, alcătuieste fraze și le întrebuițează în comunicare;</p>

		Predicatul și propoziția subordonată predicativă. Predicatul verbal și predicatul nominal (actualizare). Predicatul nominal incomplet. Probleme ale acordului (acordul după înțeles, acordul prin atracție) Propoziția subordonată predicativă	deosebește predicatul verbal de cel nominal; cunoaște cerințele acordului, identifică propoziția subordonată predicativă și o întrebuințează adecvat în comunicare;
	3	Subiectul și propoziția subordonată subiectivă. Subiectul (actualizare). Subiectul nedeterminat (aplicativ). Propoziția subordonată subiectivă. Natura elementului regent al propoziției subiective. Propoziția principală insuficientă.	determină corect subiectul; identifică propoziția subordonată subiectivă, alcătuiește fraze cu această subordonată, întrebuințează subordonata subiectivă în comunicarea orală și cea scrisă;
	4	Atributul și propoziția subordonată atributivă. Atributul (actualizare) Propoziția subordonată atributivă. Utilizarea corectă a pronumelui relativ care introduce propoziția subordonată atributivă.	cunoaște ce este atributul, determină în cadrul frazei propoziția subordonată atributivă; utilizează corect elementele de relație, folosește adecvat subordonata în comunicarea orală și cea scrisă;
	3	Complementul direct și propoziția subordonată completivă directă. Complementul direct (actualizare). Propoziția subordonată completivă directă.	identifică complementul direct; alcătuiește fraze cu acest tip de subordonată; utilizează corect elementele de relație și semnele de punctuație; folosește adecvat această subordonată în comunicarea orală și cea scrisă;
	3	Complementul indirect și propoziția subordonată completivă indirectă. Complementul indirect (actualizare). Propoziția subordonată completivă indirectă.	identifică complementul indirect și propoziția completivă indirectă; alcătuiește fraze cu acest tip de subordonată; utilizează corect elementele de relație și semnele de punctuație; folosește adecvat această subordonată în comunicarea orală și în comunicarea scrisă;
	13	Complementele circumstanțiale și propozițiile subordonate circumstanțiale. Complementele circumstanțiale de loc, de timp, de mod, de cauză, de scop (actualizare). Propozițiile subordonate circumstanțiale de loc, de timp, de mod, de cauză, de scop. Propoziția subordonată circumstanțială condițională. Propoziția subordonată circumstanțială concesivă. Propoziția subordonată circumstanțială consecutivă.	cunoaște tipurile de complemente circumstanțiale și le deosebește; construiește fraze cu toate tipurile de subordonate circumstanțiale; întrebuințează corect elementele de relație și semnele de punctuație potrivite; utilizează adecvat aceste subordonate în comunicarea orală și în cea scrisă, în exprimarea dialogată și cea monologată.
4.	4	Sistematizarea și generalizarea cunoștințelor.	
Repartizarea orelor: comunicarea – 22 de ore; limba –49 de ore; lucrări de control – 5 ore; evaluări tematice – 6 ore			

Linia socioculturală	
Tematică orientativă	Aspect aplicativ
Dezvoltarea limbii materne. Îmbogățirea	Limba mea – cununa ființei mele.

exprimării cu mijloacele expresive ale limbii.	
Așezarea geografică și bogățiile naturale ale statului nostru.	Frumoase sunt ținuturile tale, Ucraina.
Simbolica statului. Imnul. Drapelul. Stema.	Culori și semnificații.
Originea și dezvoltarea poporului nostru.	Eu sunt cetățean al Ucrainei.
Cultura și civilizația.	Cum le înțeleg și ce știu despre ele?
Obiceiuri / datini și tradiții populare.	Cum se sărbătorește o nuntă?
Arta. Frumosul în arhitectură, în pictură, în zugrăvire, în teatru, literatură cinema.	Atitudinea față de monumentele istorice și față de simboluri. Muzica clasică și contemporană. Compozitorii și cântăreții îndrăgiți.
Valorile morale și general umane.	Bunătatea, devotamentul, iubirea, corectitudinea, omenia, bărbăția sunt valori de neprețuit.
Lumea profesiilor. Munca intelectuală și munca fizică	Toate profesiile sunt bune.
Învățământul în statul nostru.	Cine știe carte, are parte.
Problemele satului și ale orașului contemporan	Pământul are nevoie de îngrijirea noastră.
Mijloacele mass-media. Emisiunile televizate și radiofonice preferate.	Opinia mea despre aceste emisiuni. Ce-mi place să citesc în ziare? Mass-media viitorului.
Etica comunicării și eticheta.	Oare știm a asculta și a înțelege? Cum ne comportăm în timpul conversației?

Linia de activitate (strategică)

Elevul stabilește și conștientizează structura, motivul și scopul activității sale cognitive în baza programei pentru clasa a 9-a atât la comunicare, precum și la limbă (se va ține cont de faptul că în clasa a 9-a se termină cursul de studiere a gramaticii, că se vor sistematiza și se vor generaliza cunoștințele, deprinderile și priceperile, formate în perioada școlii de bază). Își stabilește de sine stătător finalitatea activității sale cognitive și asigură realizarea ei (aplicativ); efectuează activității de gândire logică – analizează, compară, generalizează, concretizează, face o sinteză, experimentează face concluzii prin analogie, modelează, face aprecieri și prezintă argumente convingătoare pentru susținerea tezelor exprimate; apreciază critic informația primită, după cum și combate informația greșită, operând cu concepții și noțiuni lingvistice și extralingvistice cunoscute, ținând cont de strategiile de bază ale comunicării, de etica și strategiile colaborării.